

УДК 378:37.011.33-057.875

ПРО СТРУКТУРНІ ЕЛЕМЕНТИ ПРОЦЕСУ ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ

*Ковальова Т.В., к.е.н., доцент
Харківський національний автомобільно-дорожній університет
Ковальов П.А., к.т.н., доцент
Національний університет цивільного захисту України*

Людина стає особистістю через процес виховання. І як будь який процес, він повинен містити множину послідовних дій, спрямованих на досягнення певного результату, послідовну зміну стану об'єкту в часі. Виховання студентів здійснюють у процесі навчання і виховної роботи як в університеті, так і за його межами. У ньому поєднуються змістова і процесуальна сторони. Перша частина – це сукупність виховних цілей, друга – процес взаємодії викладача та студента, що складається із організації та функціонування системи виховної діяльності та самовиховання студентів. Якщо розглядати процес виконання, як окрему систему, то вона складається із певних елементів, розгляду яких і присвячена наша робота. Питання щодо процесу виховання студентів завжди було в центрі уваги вчених: О.А. Абдуліна, Є.С. Барбіна, В.М. Бехтерев, Сухомлинський, К.Д. Ушинський, О.Л. Шевчук та ін..

Метою цієї статті є аналіз елементів процесу виховання студентів ВНЗ.

Перш ніж вести мову про елементи процесу виховання, доцільно звернути увагу на саме поняття «виховання», яке трактується, як складний, багатогранний і багатоаспектний процес цілеспрямованого та планомірного наукового світогляду, переконань і почуттів, волі та характеру, потреб і здібностей, моральних, трудових, естетичних та

фізичних якостей людини, характерологічних рис особистості, її національної свідомості та самосвідомості [1].

С.С. Вітвицька відзначає, що термін "виховання" є похідним від слова "ховати", "вирощувати". В українській народній педагогіці це слово вживалося у значенні "оберігати, ховати від зла, шкідливого впливу". Поняття "виховувати" і "навчати" у сучасних умовах – це два самостійних, хоча і взаємопов'язаних між собою поняття. Навчання – частина виховання [2]. На наш погляд, виховання це, перш за все, духовність особистості, тобто орієнтація на вищі, абсолютні цінності, світоглядна свідомість та ціннісна орієнтація.

Україна, яка інтегрується у європейський простір, орієнтується на фундаментальні цінності загальносвітової культури, зміни якої відбувається у свідомості кожного громадянина (патріотизм, інше відношення до історії, традицій і т.ін.). Сьогоднішнє виховання, яке спрямоване на формування наукового світогляду, переконань а також моральних, трудових, естетичних та фізичних якостей студента повинно забезпечити розвиток їх інтелектуальних сил.

Як відомо, основними структурними елементами процесу виховання є мета, завдання, закономірності, принципи, методи, засоби, результати виховання [3].

Мета виховного процесу в сучасних умовах підпорядковується інтересам суспільства, а саме: формуванню національної спрямованості, соціальної відповідності; історичної і соціальної пам'яті. І. Д. Бех відзначає, що, особливу увагу потребує виховання толерантності зростаючого громадянина-патріота. Це поняття означає повагу, сприйняття і розуміння багатого розмаїття культур поліетнічного суспільства, форм самовиявлення людської особистості [4].

Щодо завдань, які ставляться при вихованні студентської молоді, то традиційно вони поділялись на: національні, розумові, моральні,

естетичні, фізичного виховання, екологічне, правове, антинаркогенне. Тобто, всі ці завдання (напрями) виховання напряму залежать від основних постулатів розвитку суспільства і відповідно повністю підпорядковується цінностям, які культивуються у суспільстві.

Прийнято вважати, що закономірність - це повторюваний суттєвий зв'язок явищ суспільного життя або етапів історичного процесу. Відповідно при вихованні студентів ВНЗ закономірності відображають узагальнені знання і педагогічний досвід в різних сферах. Як вважає Товканець Г. В.: «Відповідність навчально-виховних впливів суб'єктів навчання духовним потребам і пізнавальним можливостям студентів як закономірність педагогічного процесу виявляє спрямованість дій усіх суб'єктів педагогічного процесу, прагнення врахувати внутрішні сили студентів у розв'язанні завдань їхньої соціалізації та професійної підготовки. Їхня діяльність, з одного боку, має максимально відповідати завданням майбутньої професійної діяльності студентів, а з другого – індивідуальним і груповим особливостям людей, фізичним та інтелектуальним можливостям, рівню навченості й вихованості» [5].

За словами Т. Кривошапки, свобода – є вирішальним компонентом у структурі особистості. Не враховуючи цього, неможливо здійснювати ефективний педагогічний вплив. Вона у своєму дослідженні наголошує на значущість упровадження у виховний процес принципів християнської моралі. Т. Кривошапка зазначає: «спасіння людини на землі – це зцілення її душі. Педагог-християнин, застосовуючи різні виховні засоби, повинен переконати студентську молодь вищої школи в тому, що отримати спасіння можна лише в церкві. Без глибокого розуміння важливості служіння Богові не можливо справжнє християнське виховання» [6]. На наш погляд, ця точка зору є досить цікавою і до неї слід дослухатись.

С. Карпенчук щодо методів виховання відзначив: це оптимальні підходи до ефективного розв'язання тих виховних завдань, які

визначаються метою виховання [7]. Важливе місце у системі виховання студентської молоді займають засоби виховання, надбання матеріальної і духовної культури (художня і наукова література, засоби масової інформації, предмети образотворчого мистецтва, кіно, театр), форми і види виховної роботи (збори, конференції, ігри, спортивна діяльність та ін.), які використовуються у процесі виховної роботи [1]. Вихованість кожного студента - це і є результат виховання. Вона проявляється через стійку позитивну поведінку, активну позицію, саморегуляцію і т.ін. Безумовно, усі ці елементи будуть працювати тільки у випадку, коли викладач - вихователь – це яскрава, позитивно зорієнтована, високо моральна, добродісна та порядна людина, яка до того ж є справедливою і принциповою. Саме така особистість вихователя набагато сильніше впливає на молоду людину, ніж будь-які вербальні настанови і вимоги.

Література.

1. Чжеюань Вей. Виховання студентів вищих навчальних закладів: принципи та напрями / Вей Чжеюань. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: file:///C:/Users/User/Downloads/pptp_2016_2_9.pdf.

2. Вітвицька С.С. Організація виховного процесу у вищому навчальному закладі / С.С. Вітвицька. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eprints.zu.edu.ua/871/2/05vssvz.pdf>.

3. Пальчевський С.С. Педагогіка: навч. посібник. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://westudents.com.ua/knigi/348-pedagogka-palchevskiy-ss.html>.

4. Бех І. Д. Національна ідея в становленні громадянина-патріота України: програмно-виховний контекст / І. Д. Бех, К. І. Чорна. – Київ-Черкаси: Редакційно-видавничий відділ ЧЦШПОП, 2014. – 48 с. – С. 27.

5. Товканець Г. В. Закономірності і принципи стратегії формування педагогічної культури майбутнього вчителя / Г. В. Товканець

[Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/15299/1/% pdf .>

6. Кривошапка Т. Принципи виховання студентської молоді у вищій школі / Т. Кривошапка. Електронний ресурс]. – Режим доступу:
file:///C:/Users/User/Desktop/Nvmdpu_2016_2_39.pdf.

7. Карпенчук С. Г. Теорія і методика виховання / С. Г. Карпенчук. — К. : Вища школа, 1997.-278 с.

УДК 378.14

ЕМОЦІЙНИЙ ФАКТОР ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

*Баценко Л.М., .к.е.н, доцент
Лісовенко Г.В., здобувач вищої освіти, магістр
Сумський національний аграрний університет*

В якості однієї з умов формування активної, творчої особистості молодого фахівця висувається завдання поєднання емоційного та раціонального в навчальному процесі.

Навчання - це важлива складова людського життя.

Проблема взаємозв'язку думки і почуття, свідомого і емоційного, або раціонального та емоційного, представляє великий інтерес.

Емоції - це енергетичний рух, але це не тільки сплеск, але й потік. В емоційно зафарбовані моменти, психічна енергія проявляє себе і концентрується на проблемі та шляхах її вирішення, все інше в такий момент витісняється на дальній план свідомості, воно в моменти емоцій закрито для зовнішніх впливів.